

Motion till riksdagen

1989/90:A265

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Rätten till ett meningsfullt arbete

Många människor utanför arbetsmarknaden

Mer än 10.000 personer förväntas förtidspensioneras under 1990. För närvarande uppbär mer än 350.000 personer förtidspension. Förtidspensionerna kostar staten ca 22 miljarder kronor om året. Många av förtidspensionärerna skulle kunna göra en fortsatt insats i sitt eget yrke om de fick arbeta i ett annat tempo eller i ett annat yrke där deras handikapp inte utgör ett arbetshandikapp.

Ca 150.000 människor ingår i någon form av arbetsmarknadsåtgärder och uppskattningsvis 175.000 är latent arbetslösa eller undersysselsatta.

Till detta kommer invandrare och flyktingar som väntar på besked om arbetstillstånd. Vi har i samhället en stor del handikappade som med ett anpassat arbete och arbetstider skulle kunna fungera i arbetslivet.

Samtidigt har vi skriande brist på arbetskraft inom sjukvården, barnomsorgen, äldreomsorgen och i industrin.

Vpk lägger stor vikt vid en utbyggnad av vård- och omsorgsdelarna av den offentliga sektorn och anslår pengar till detta. Samtidigt är det nödvändigt att tillse att det också finns personalresurser att tillgå för detta utbyggnadsförverkligande och drift.

Företagen och kapitalet missbrukar idag arbetskraften. Många är de som utsorteras från arbetslivet genom arbetsmiljöns brister. I detta läge kan inte misshushållningen med arbetskraften fortgå. Då hotas stora delar av utbyggnaden av den offentliga sektorn och exportindustrins möjlighet till expansion. Därför måste arbetsköparna tvingas att satsa mer på miljöinsatser.

Alla skall ha rätten till ett meningsfullt arbete i en god miljö. Alltmer framstår detta krav som en huvudfråga för samhällsutvecklingen.

Försök med återinträde i arbetslivet av förtidspensionärer

Från vpk:s sida vill vi ge dagens förtidspensionärer en garanti att vi inte kommer att medverka till en försämring av de nuvarande ekonomiska villkoren. Vi vill också ge förtidspensionärerna en rätt att omvandla förtidspensionen till ett lönebidrag, som skapar incitament för arbetsgivarna att lägga upp arbetet så att det bättre passar individen. Om en person finner att han eller

hon trots detta inte kan arbeta vidare, så får personen återuppta pensionen (vilande förtidspension). Detta bör prövas under en tvåårsperiod och sedan analyseras.

Mot. 1989/90
A265

Kvinnornas situation på arbetsmarknaden

Generellt är de stora kvinnokollektiven som arbetar inom vård och omsorg felavlönade. Genomsnittligt är kvinnolönerna lägre än manslönerna. En kollektiv uppvärdering av typiska kvinnoarbeten är nödvändig.

Möjligheten till avancemang är idag större för män än för kvinnor i arbetslivet. Därför måste kvinnor prioriteras status-, lönemässigt och när det gäller möjligheterna till karriär i arbetslivet.

Fortfarande är arbetsmarknaden hårt segregerad. Fortfarande väljer unga kvinnor typiska kvinnoyrken och unga män typiska mansyrken i stor utsträckning. Ökade satsningar på information om yrkesval i skolorna måste göras. "Omvänd prao- verksamhet" måste till i ökad utsträckning i kombination med en lönemässig uppvärdering av kvinnolönerna för att vi på sikt ska lyckas förändra dagens könssegrerade arbetsmarknads- och lönestruktur.

Arbete åt alla – 1990-talets huvudfråga

Det är viktigt att redan nu ta itu med sårbarheten i det svenska näringslivet i perspektivet av en kommande lågkonjunktur.

En alternativ politik på 1990-talet kan bara bäras upp av arbetarrörelsen.

Landets ekonomiska politik och statens insatser måste inriktas på att bekämpa arbetslösheten, inte delvis stimulera fram en viss höjning av denna som den ekonomiska politiken nu verkar inriktad på. Statsföretag, löntagarfonder och regionalpolitiken borde omvandlas till redskap för en arbetsskapande politik.

Utifrån denna grund kan en nationell politik formuleras för arbete åt alla, där följande huvudpunkter ställs i centrum:

1) Näringsliv och arbetsliv ska utformas från en nationell självständighet grundad på internationell solidaritet. Utformning av produktion, tjänster, service och konsumtion ska utformas i samklang med social nytta, en bra miljö, ett människovärdigt arbetsliv utan utslagning, en regional balans, med att klassklyftor och odemokratisk maktutövning elimineras och med människors behov av ett liv i icke-kommersiell riktning.

2) Ett nationellt industrialiseringsprogram i samhällelig regi upprättas. Programmet tar sikte på att ge industrin en nationell bas med en ny struktur samtidigt som industriarbetet ges ett nytt och mer kvalitativt innehåll.

3) En allmän arbetstidsförkortning ingår i en politik för arbete åt alla och kan motverka utslagning och även förbättra människors sociala livsvillkor.

4) Arbetsmarknadspolitikerna måste reformeras och inriktas på att skapa bestående arbeten. Arbetsmarknadspolitikerna ska även integreras med regionalpolitiken och ekonomisk politik för arbete åt alla. Ansträngningar och stimulanser bör sättas inför att få en del av förtidspensionärerna tillbaka till arbetslivet.

Fortfarande är arbetsmarknaden hårt segregerad. Fortfarande väljer unga kvinnor typiska kvinnoyrken och unga män typiska mansyrken i stor ut-

sträckning. Ökade satsningar på information om yrkesval. "omvänd" prao-inriktning m. m. måste till i skolorna för att motverka dagens könssegregerade arbetsmarknad.

Mot. 1989/90
A265

AMS roll underordnas kapitalets intressen

Dagens arbetsmarknadspolitik bygger på samma ideologiska grundprinciper och har samma politiska målsättning som präglar hela den ekonomiska politiken för övrigt.

Som en aktiv och integrerad del av den allmänna ekonomiska politiken arbetar man för att minska strukturella obalanser, enbart genom en anpassning till de krav som industrin ställer.

Det har skett en förskjutning av arbetsmarknadspolitikens roll och målsättningar. Från att ha varit ett instrument för att dämpa konflikterna mellan olika mål för den allmänna ekonomiska politiken och genom olika åtgärder mildra de negativa effekterna av den industriella och ekonomiska utvecklingen, har man nu en annan roll. Nu prioriterar man enbart åtgärder som syftar till att underlätta och påskynda industrins strukturella omvandling helt på arbetsköparnas egna villkor, vilket ytterligare förvärrar den regionala obalansen och ökar klassklyftorna i samhället.

Vpk anser att arbetsmarknadsutbildningen är en del av samhällets vuxenutbildning och istället bör verka för att stödja dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden. Den bör verka för uppfyllelsen av fördelningpolitiska och sociala mål.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär ändrad inriktning av AMU:s och AMS verksamhet i enlighet med vad som i motionen anförts.
2. att riksdagen till sysselsättningskapande åtgärder för budgetåret 1990/91 anslår 1.000.000.000 kr. utöver regeringens förslag till arbetsmarknadsstimulerande åtgärder för att nedbringa arbetslösheten och öka andelen yrkesverksamma.
3. att riksdagen ger regeringen i uppdrag att pröva systemet med garanterad förtidspension/lönebidrag för förtidspensionärer som återinträder i arbetslivet på försök i två år i enlighet med vad som i motionen anförts.

Stockholm den 19 januari 1990

Mot. 1989/90

A265

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Karl-Erik Persson (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Jan-Olof Ragnarsson (vpk)